

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Latvijas vides
aizsardzības fonda
administrācija

LIFE programmas informatīvais seminārs 2017

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

LIFE Vides programma: vides aizsardzības politikas prioritātes Latvijā

LIFE programmas informatīvais seminārs, **06.04.2017.**

Iveta Teibe
VARAM Vides aizsardzības departamenta
Ūdens resursu nodaļas vadītāja

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

LIFE Vides apakšprogrammas prioritārās jomas

Prioritārā joma

Projektu veidi

**Vide un resursu
efektivitāte**

Izmēģinājuma projekti
Demonstrāciju projekti

**Dabas un bioloģiskā
daudzveidība**

Izmēģinājuma projekti
Demonstrāciju projekti
Paugprakses projekti

**Vides pārvaldība un
informācija**

Informācijas, izpratnes
veidošana un izplatīšanas
projekti

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Vides politikas pamatnostādnes 2014-2020 (VPP)

Galvenais vides politikas plānošanas dokuments.

MK apstiprināja 2014.gada 26.martā ar MK rīkojumu Nr. 130.

Virsmērķis — nodrošināt iedzīvotājiem iespēju **dzīvot tīrā un sakārtotā vidē,**

- īstenojot uz ilgtspējīgu attīstību veiktas darbības,
- saglabājot vides kvalitāti un bioloģisko daudzveidību,
- nodrošinot dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu
- un sabiedrības līdzdalību lēmumu pieņemšanā un informētību par vides stāvokli.

Ietver gan situācijas raksturojumu, gan prioritāro problēmu, gan sasniedzamo **mērķu un turpmāko rīcību** uzskaitījumu.

Dokuments pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/documents/4711>

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

LIFE projektu prioritātes ūdeņu, plūdu un sausuma pārvaldības jomā

- 1. Dabīgās ūdens aiztures pasākumi (*natural water retention measures*) pilsētu un lauku teritorijās.**
2. Projekti, kuri veicina plūdu un sausuma riska pārvaldību.
- 3. Projekti, kas novērš vai mazina upju baseinu apsaimniekošanas plānos konstatēto hidroloģisko un morfoloģisko pārveidojumu ietekmi.**
- 4. Projekti cilvēku darbības un lauksaimniecības radīta piesārņojuma ar biogēnajiem elementiem (gk. N un P) un organiskām vielām integrētai pārvaldībai.**
- 5. Projekti ūdeņu ķīmiskā piesārņojuma mazināšanai vai novēršanai, t.sk. samazinot prioritāro vielu emisijas to avotā.**
- 6. Projekti, kuros paredzēts atjaunot upju, ezeru un piekrastes ūdeņu dabīgo morfoloģiju un/vai ar tiem saistītās dzīvotnes.**
7. Projekti, ar kuriem īsteno ūdens taupīšanas pasākumus, pamatojoties uz hidro-ekonomiskiem modeļiem.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

LIFE projektu prioritātes jūras un tās piekrastes pārvaldībā

- 1. Projekti, kuru izstrādes nodrošina ilgtspējīgu jūras saimniecisko izmantošanu**, t.sk. samazinot saimnieciskās darbības ietekmi uz jūras vidi ar projektā izstrādātu pārvaldības plānu palīdzību.
- 2. Projekti, kuru mērķis ir novērst un samazināt atkritumu (*marine litter*) nonākšanu jūrā** vai jūras ūdeņu mikrobioloģisko piesārņojumu.
- 3. Projekti, kas veicina sinerģiju starp integrētu piekrastes pārvaldību un jūras telpisko plānošanu.**

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

LIFE projektu prioritātes ūdenssaimniecības jomā

1. Tādu dzeramā ūdens sagatavošanas un komunālo notekūdeņu attīrīšanas **tehnoloģiju izstrāde**, kas efektīvāk izmanto resursus (enerģiju, ūdeni) un samazina vai novērš **potenciāli bīstamo piesārņojošo vielu (emerging pollutants) un patogēnu nonākšanu vidē ar notekūdeņiem**. To skaitā **projekti par notekūdeņu dūņu apsaimniekošanu videi drošā veidā, ņemot vērā notekūdeņu raksturlielumus**.

2. **Projekti, kas nodrošina efektīvu ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanu teritorijās ar mazu iedzīvotāju blīvumu**.

3. Projekti, kas sekmē ūdens vai notekūdeņu **atkārtotu izmantošanu** un izstrādā vai demonstrē:

- inovatīvas koncepcijas (alternatīvai) ūdensapgādei, notekūdeņu attīrīšanai un atkārtotai izmantošanai,
- rentablas tehnoloģijas piesārņojuma kontrolei tā rašanās vietā,
- inovāciju centrus,
- pieejas, kas **novērš ūdens, enerģijas un resursu zudumu ražošanas procesos un ūdenssaimniecības infrastruktūrā**.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Būtiskākie politikas plānošanas dokumenti ūdeņu jomā

**Daugavas, Gaujas, Lielupes un Ventas upju baseinu
apgabalu apsaimniekošanas plāni 2016.-2021.gadam**

un

**Daugavas, Gaujas, Lielupes un Ventas upju baseinu
apgabalu plūdu riska pārvaldības plāni 2016.-2021.gadam**

Ar plāniem var iepazīties Latvijas Vides, ģeoloģijas un
meteoroloģijas centra mājas lapā:

[http://www.meteo.lv/lapas/vide/udens/udens-apsaimniekosana-
/upju-baseinu-apgabalu-apsaimniekosanas-plani-/upju-baseinu-
apgabalu-apsaimniekosanas-plani-un-pludu-riska-
parvaldiba?id=1107&nid=424](http://www.meteo.lv/lapas/vide/udens/udens-apsaimniekosana-upju-baseinu-apgabalu-apsaimniekosanas-plani-/upju-baseinu-apgabalu-apsaimniekosanas-plani-un-pludu-riska-parvaldiba?id=1107&nid=424)

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

LIFE prioritārie projekti atkritumu likumdošanas ieviešanas jomā

1. Projekti, kas izmanto inovatīvas metodes un tehnoloģijas, lai samazinātu **sadzīves atkritumu** rašanos, sekmētu to atkritumu atkārtotu izmantošanu, pārstrādi un šķirošanu.
2. Projekti, kas samazina šādu atkritumu rašanos, sekmē to atkārtotu izmantošanu, pārstrādi un šķirošanu:
 - **elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumi, baterijas un akumulatori, nolietoti transportlīdzekļi, iepakojums, celtniecības, nojaukšanas un medicīniskie atkritumi,**
 - bioloģiski noārdāmi atkritumi, t.sk. **pārtikas atkritumi.**
3. **Integrētas plastmasas izstrādājumu apsaimniekošanas projekti (kompozītmateriāli).**
4. Projekti, kas veicina **sadzīvē radušos bīstamo atkritumu apsaimniekošanu.**
5. Atkritumu apsaimniekošanas sistēmas pilnveidošanas projekti, jo īpaši vērsti uz **ekonomisko instrumentu pielietošanu.**

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Atkritumu rašanās novēršana/ apglabāšanas samazināšana

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Būtiskākie politikas dokumenti atkritumu apsaimniekošanas jomā

Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2013.-2020.gadam, apstiprināts MK 2013.gada 21.martā ar MK rīkojumu Nr. 100. Pieejams <http://polsis.mk.gov.lv/documents/4276>

Eiropas Komisijas paziņojums «Noslēgt aprites loku – ES rīcības plāns pārejai uz aprites ekonomiku»

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

LIFE projektu prioritātes resursu efektivitātes un aprites ekonomikas jomā

1. Projekti, kas īsteno aprites ekonomikas ideju, izmantojot pilnu produkta dzīves ciklu.
2. Projekti, kas piedāvā jaunus uzņēmējdarbības modeļus resursu efektivitātes jomā, samazinot izejvielu, enerģijas, ūdens u.tml. resursu patēriņu.
3. Projekti, kas veicina Eiropas ekoloģiskās pēdas metodoloģijas īstenošanu.
4. Projekti, kas veicina zaļo publisko iepirkumu.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

LIFE projektu prioritātes augsnes jomā

1. Projekti, ar kuriem ierobežo vai mazina augsnes pārklāšanu vai ierosina inovatīvas metodes tās kompensēšanai.
2. **Projekti, kuru mērķis ir labāka augsnes pārvaldība** (erozijas samazināšana, organisko vielu saglabāšana augsnē, izvairīšanās no noblietēšanas un piesārņošanas, utt.).
3. **Projekti izmaksu efektīvai piesārņoto teritoriju apzināšanai** reģionālā vai valsts līmenī.

VPP 2014.-2020. augsnes ilgtspējīgas izmantošanas un aizsardzības nodrošināšanai cita starpā paredz šādus uzdevumus:

- sagatavot augšņu kartes, kas atbilst FAO klasifikācijai;
- veikt pētījumus par augsnes kvalitāti, par dažādu faktoru ietekmi uz augsni;
- plānojot teritoriju attīstību, ņemt vērā augsnes kvalitāti, iespēju robežās nepieļaujot auglīgo augšņu apbūvi.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

LIFE projektu prioritātes mežu apsaimniekošanas jomā

1. Datu vākšana un uzkrāšana par ilgtspējīgu mežu apsaimniekošanu saskaņā ar noteiktiem kritērijiem un rādītājiem.
2. Mežu inventarizācijas uzlabošana, izmantojot jaunas metodes, lai iegūtu informāciju par ilgtspējīgu mežu apsaimniekošanu. Šiem projektiem jāietver demonstrācijas pasākumi, kas parāda, kā informāciju un jaunās metodes var izmantot, lai uzlabotu mežu ekosistēmu aizsardzību.
3. Projekti, kas palīdz stiprināt Eiropas Meža ugunsgrēku informācijas sistēmu (*EFFIS*). Šiem projektiem jāietver demonstrācijas pasākumi.
4. Projekti, kas palielina mežu ekosistēmas noturību pret nevēlamām parādībām, ko izraisa iedzīvotāju skaita izmaiņas, urbanizācija, u.c. faktori.

Visiem datiem jābūt pieejamiem Eiropas mežu datu centrā un iekļautiem Mežu informācijas sistēmā.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

LIFE projektu prioritātes ķīmisko vielu jomā

1. Projekti, ar kuriem samazina ķīmisko vielu (tostarp nanomateriālu un biocīdu) ietekmi uz vidi vai cilvēka veselību, nodrošinot ķīmisko vielu drošāku vai ilgtspējīgāku izmantošanu, samazinot saskari ar produktos vai vidē esošām toksiskām vielām, aizstājot tās ar drošākām alternatīvām. To skaitā **projekti, ar kuriem veic izvērtējumu par noturīgajiem organiskajiem piesārņotājiem, to izplatību, reālās situācijas analīzi un atbilstību politikas plānošanas dokumentiem.**

2. Projekti, ar kuriem uzlabo ķīmisko vielu monitoringa datu izmantošanu, lai aizsargātu cilvēka veselību un vidi, padarot ķīmisko vielu monitoringa datus pieejamus, novērtējamus, salīdzināmus un savietojamus un ļaujot tos saistīt ar cilvēka un vides veselības monitoringu.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

LIFE projektu prioritātes vides trokšņa un rūpniecisko avāriju jomā

LIFE par prioritāriem uzskata projektus pilsētās, kas paredz uzlabojumus iespējami lielākam iedzīvotāju skaitam.

Troksnis

1. Projekti, kuru mērķis ir izveidot beztrokšņa zonas pilsētās, atļaujot izmantot tikai elektroautomobīlus vai citus tikpat efektīvus risinājumus.
2. Apdzīvotās vietās īstenoti projekti, kuru mērķis ir samazināt transporta infrastruktūras troksni, izmantojot inovatīvus materiālus.

Rūpnieciskas avārijas

1. Avāriju risku kartēšana un iekļaušana plānošanā, lai novērstu domino efektu.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

LIFE projektu prioritātes gaisa kvalitātes jomā

1. Projekti, kas samazina cieta daļiņu (*PM*) emisijas atmosfērā.
2. Projekti, kas veicina **augstas efektivitātes biomasas sadedzināšanas** iekārtu izmantošanu (**jo īpaši mājsaimniecību sektorā**).
3. Ilgtspējīga transporta projekti, kas sekmē gaisa kvalitātes normatīvu izpildi.
4. Projekti, kas paredzēti lauksaimniecības radīto amonjaka un cieta daļiņu (*PM*) emisiju samazināšanai.
5. Projekti, kas izstrādā un testē jaunas **piesārņojuma novēršanas un samazināšanas tehnoloģijas**.

Integrētas un ilgtspējīgas pilsētvides plānošanas projekti.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

VARAM aktuālie projekti gaisa kvalitātes jomā

Projekti, kas veicina gaisa piesārņojuma samazināšanos no dažādiem sektoriem – transports, lauksaimniecība, rūpniecība, māsaimniecības apkures iekārtas u.c., kā arī gaisa kvalitātes uzlabošanos pilsētās.

Projekti **gaisu piesārņojošo vielu emisiju uzskaites uzlabošanai**, kā arī projekti saistībā ar gaisa kvalitātes modelēšanu, piesārņojuma avotu noteikšanu, pasākuma izmaksu efektivitātes novērtējumu.

Sabiedrības informēšanas projekti par gaisa piesārņojuma negatīvo ietekmi un individuālām iespējām samazināt gaisa piesārņojumu.

Projekti gaisa kvalitātes un smaku piesārņojuma **ietekmes uz cilvēku veselību novērtēšanai**.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

LIFE projektu prioritātes vides pārvaldības un informācijas jomā

Projekti, kas veicina vides politikas ieviešanu – informēšana, labāka vides informācijas pieejamība, videi draudzīgu risinājumu reklamēšana, piesārņojuma un citas ietekmes radītāju un citu nozaru iesaistīšana risinājumu meklēšanā un īstenošanā.

Projekti, kas veido izpratni un izglīto par pieeju tiesu varai vides jautājumos.

Projekti, kas paredz uzlabot vides stāvokļa uzraudzību un kontroli, t.sk. risku analīze, sadarbība starp dažādām institūcijām, IKT izmantošana, efektīvāka resursu izmantošana un informācijas sniegšana.

Projekti, kas sekmē vides noziegumu novēršanu, t.sk., informācijas apmaiņas uzlabojumus, sadarbību, jo īpaši pārrobežu gadījumos.

Pieredzes un labās prakses apmaiņas projekti.

Projekti, kas veicina vides konfliktu risināšanu beztiesas ceļā.

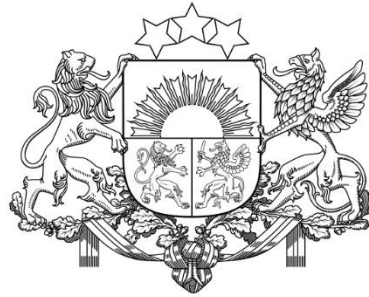
Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

VPP 2014.-2020. horizontālie jautājumi vides aizsardzībā

Mērķis – nodrošināt labu vides pārvaldību visos līmeņos, kā arī labu vides komunikāciju, kas balstīta uz iespējami pilnīgu un izsvērtu vides informāciju; veicināt sabiedrības plašu iesaistīšanos vides jautājumu risināšanā.

Svarīgākie veicamie pasākumi:

1. ekonomisko instrumentu ciešāka sasaiste ar vides problēmu risinājumiem un videi nodarītajiem zaudējumiem;
2. iepakojuma apsaimniekošanas sistēmas attīstība;
3. zinātnes potenciāla iesaistīšana pētījumu veikšanā;
4. efektīva vides informācijas, monitoringa un kontroles sistēma;
5. vides aizsardzības aspektu integrēšana pašvaldību teritoriju attīstības plānojumos un praksē;
6. zaļā publiskā iepirkuma veicināšana;
7. atbalsts vides izglītības sistēmai un sabiedriskajām vides informācijas kampaņām;
8. atbalsts nevalstisko vides organizāciju darbībai.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Paldies!

